

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quot modis censeatur quis mediatè cooperari ad damnum alterius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DUBITATIO XIX.

Verum si quis damnum intulerit in re adhuc indies crescente, teneatur integrè, perinde ac si adulta esset, rependere.

137 **D**ominicus Sotus lib. 4. q. 6. art. 5. & Michaël Salonijs q. 62. art. 4. affirmant, si ex malitia rem illam peremit, non autem si ex negligentia. vt si conculcasti segetem, nunc æstimatam 100. in messe 200. Si interemisti pullum equinum, nunc valentem 20. intra biennium 100. Ratio illorum est; quia dominus rei non tenetur eam vendere pretio, quo nunc valet, sed potest eam retinere, præstando omnes casus, eoque non æstimando.

Tenetur solùm ad rei æstimatorem.
Resp. Contrarium esse verius. Ratio est, quia restitutio damni illari non est vquam faciendâ nisi secundum æqualitatem, prout prudentes arbitrabuntur. itaque pro talibus segetibus non est amplius restituendum, quàm illæ iudicio prudentium spectatis circumstantiis tunc valebant. Idem dicendum de pullo equino & similibus.

Est maior iniuria.
Nec obstat, quòd ille eo pretio vendere noluisse; hinc enim non sequitur, damnum esse maius quàm ipsa res nunc valeat, sed iniuriam esse maiorem, quia hinc fit vt damnum sit magis contra domini voluntatem, quod ad incrementum iniuriæ pertinet, non damni: pro qua iniuria, non pecunia, sed veniæ petitio, vel quid simile præstari solet. vnde illa distinctio damni ex malitia & negligentia, sententiam Soti non inuat. etsi enim maiorem faciat iniuriam qui infert damnum ex malitia quàm qui ex negligentia, non tamen infert maius damnum; vnde neque ad maiorem tenetur restitutionem.

DUBITATIO XX.

Verum qui in tempestate eicit merces alienas, teneatur ad sarcendum damnum.

138 **R**espondeo & Dico Primo, Si is, qui eicit alienas, habet suas, tenetur illi pro sua parte ad restitutionem. Ratio est; quia cum etiam propriæ

merces cooperentur ad nauis depressionem, iniquum est, totum onus conferre in merces alterius. Imò hoc casu, omnes tenentur pro sua parte, qui ibidem merces habent; vt patet L. 2. & 4. 7. de lege Rhodia, de iactu.

Sed tenentur pro mercium suarum æstimatone, an pondere? Quid si tantum habeat gemmas vel margaritas, quæ nauem parum onerant?

Resp. Seposita lege positua, videtur tantum habenda ratio ponderis; quia pondus adfert nauis periculum, non æstimatio vel pretiositas. Lege tamen positua statutum est, vt habeatur ratio æstimationis, vt quisque pro mercium pretio conferat ad compenlandum ei, cuius merces sunt eiectione. Cuius ratio esse videtur, quia quòd merces tuæ sunt magis pretiosæ, eò plurius interest tua, vt nauis salua sit; ac proinde eò amplius te in collationem dare par est. quæ ratio habet quidè aliquid æquitatis, ob quam possit lege sanciri: si tamen lex absit, alterum videtur seruandum.

Dico Secundò, Si is, qui alienas eicit, nullas habeat, non tenetur ad vllam restitutionem. Coligitur ex L. secunda, vbi dicitur, *Liberi corporis, non oportere fieri æstimatorem*; nempe ad sarcendum damnum. Idem docet Ioannes Medina C. de restit. q. 3. causa prima, & Petrus Nauarra. lib. 3. c. 1. num. 381. Probat; quia id potest duplici iure, *vltus & defensionis*. Iure vltus, quia quando alicuius rei vltus mihi est extremè necessarius ad vitam conseruandam, possum eam rem licitè consumere; & si inde non sum factus ditior, non tenor ad restitutionem; vt si hostem fugiens infiliam in equum alienum, qui in fuga perimitur: non enim rationè acceptionis, vt quæ sit concessa; neque rei acceptæ, vt quæ non extet in se vel in sui pretio: neque contractus, cum nullus intercesserit, vti suppono. Hæc tamen ratio non habet locum, nisi in paupere; & fortè contrarium huius fundamenti est verius: vt infra cap. 16. dubit. 1. dicitur. Altera tamen ratio est solida; nempe ex iure defensionis; quia iure naturæ quiuis potest à se repellere, quidquid ei adfert interitum, vel est impedimento, ne se possit in extremo periculo saluare: atqui merces illæ adferent interitum, deprimendo nauem, cui infideo. Idem dicendum, si quis fugiens pertundat parietem, vel conculcet segetes, alter se saluare non valens, vt rectè Petrus Nauarra.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De cooperantibus ad furtum vel damnum.

Complectitur Dubitationes XI.

NOTANDVM est, Dupliciter furtum vel damnum inferri posse. Primò, immediatè exequendo; & de hoc dictum est cap. 12. Secundò, mediatè cooperando: vt consulendo, mandando, &c. De his modis nunc agendum est: sic enim plenè intelligetur quis ad restitutionem teneatur.

DUBITATIO I.

Quot modis censeatur quis mediatè cooperari ad damnum alterius.

Respondeo, Passim à Doctoribus nouem modos numerari, qui continentur hincce versibus: *Iussio, consilium, consensus, palpo, recursus, Participans, mutus, non oblians, non manifestans.* Et

Et sic vniuersum sunt 9 genera personarum, que tenentur ad restitutionem, præter executorem, de quibus modis vide D. Thom. q. 62. art. 7. & Gabriellem in 4. q. 2. d. 1. s. art. 3. Siluest. Restit. 3. q. 6. Adrianum in 4. tract. de restit. qu. 1. §. Circa prædicta. Ioannem Medin. C. de rest. q. 7. & 8. Sotum lib. 4. q. 7. a. 3. Couarr. ad reg. Peccatum, p. 2. §. 12. denique Nauarrum c. 17. num. 17. & seq. Aduertendum est, sex prioribus modis positiuè cooperari, tribus posterioribus priuatiuè.

DVBITATIO II.

Vtrum iij, qui positiuè cooperantur, semper teneantur ad restitutionem: an solum quando sunt causa, sine qua damnum non fieret.

1 Quidam DD. sentire videntur, hosce cooperatores solum teneri ad restitutionem, quando ita cooperantur mandando, consulendo, consentiendo, &c. ut sine ipsis damnum non fieret: quando verò sine ipsis æquè damnum inferretur, non teneri. Ita docet D. Anton. p. 2. cap. 1. tit. 12. §. 12. ex Paludano & Richardo. Siluest. Restit. 3. qu. 6. §. 3. vbi dicit hanc esse communem sententiam. Adrianus in 4. §. De concurrentibus cum fure, Nauarr. c. 17. num. 17. & sequentibus: denique ipse D. Thomas in 4. d. 1. §. q. 1. a. 1. ad 3. quaestunculam quæ sententia quodam sensu est aperte falsa quodam certa, quodam probabilis. Vt autem res intelligatur,

2 Dico Primo, Qui iubet, consulit, consentit, laudat, vel resuim præbet executori, ita vt ex hisce causis ille motus fuerit ad damnnum inferendum, non ideò excusatur a restitutione, quòd alius non defuisset, qui iussisset, consulisset, &c. Ita docet Caiet. q. 62. art. 6. Ioannes Medina q. 7. Sotus l. 4. qu. 7. art. 3. & alij. Est certa, nec credibile est, auctores prioris sententiæ id negaturos. quòd si eorum sententia sic accipitur, vt huic repugnet, est aperte falsa. Probatur; quia talis ita est causa damni in hoc casu, vt si ipse vel alius similis non moueret executorem, damnum non fieret; ergo verè est causa sine qua non fieret. Patet consequentia. Nam causa sine qua non, est ea quæ ita cooperatur, vt sine ipsa vel simili superueniente, non fieret effectus à causa executrice; non autem illa dumtaxat, quæ si absit, effectus non fiet. nam alioquin is qui suadet vel præcipit homicidium, non esset causa, si alius erat suafurus, vel præcepturus: imò occisor non erit causa damni, si alius erat occisurus: quæ aperte sunt falsa. sicut enim ille iniquè erat facturus, & restitutionis obligationem incurfurus, si suafisset vel præcepisset maleficium; ita etiam is, qui in eius locum succedit.

3 Dices, Illa dumtaxat est vera causa, qua posita sequitur effectus, & qua non posita non sequitur: ergo situo consilio non posito, effectus nihilominus sequeretur, tuum consilium non potest cense-ri causa.

Resp. Non esse de ratione causæ, vt illa non posita, effectus non ponatur; sed tantum vt illa posita, effectus ponatur: idem enim effectus potest poni per multas causas. Pari modo, causa sine qua non, est ex cuius cooperatione sequitur effe-

ctus, ita vt nisi ipsa vel similis superueniens cooperetur, non sequatur effectus.

Dico Secundo, Si executor absque illo consilio, consensu, mandato, laude, vel ministerio æquè benè & eodem modo damnnum erat illaturus, quamuis nulla alia similis causa esset superuentura, tunc illi non tenetur ad restitutionem. Est communis sententia DD. vt si consilio, mandato, laude, inuites eum, qui antè ad facinus paratissimus erat, quique non ideò celerius, atrocius, aut amplius inferet mali, nec firmabitur in proposito, non teneris ad restitutionem. Ratio est; quia etli grauiter pecces, etiam contra iustitiam, tamen consilium & mandatum tuum inefficax est, quia damnum ex ipso tamquam ex causa non sequitur, ipsumque dumtaxat vt quid concomitans se habet. hoc modo Petrus Nauarra l. 3. c. 4. num. 48. & quidam alij putant explicari posse sententiam illorum DD. quo sanè sensu est certa.

6 Sed si quis eorum verba perpendat, illi non requirunt, vt damnum eodem modo sit inferendum ab executeore; sed tantum vt absolute sit inferendum, siue cum iisdem circumstantiis, siue cum diuersis. Sententia igitur illorum Doctorum est, hos non teneri, etiam si executorem mouerint, vt citius vel animosius, vel alio loco faceret, si ipse iam ita erat comparatus, vt sine ipsis vel similibus superuenientibus absolute esset facturus. Pari modo si causam dederint, vt plus damni inferret, quam alioquin illaturus erat, non tenentur nisi ad illud amplius. Probatur, quia D. Thomas supra, vt consulens teneatur ad restitutionem, duo requirit, nempe, vt probabiliter credat, consilium suum fuisse efficax, & quòd sine eo inuista ablatio commissã non fuisset. vbi satis insinuat, etli consilium sit efficax, ita vt moueat executorem vt citius vel expeditius faciat, tamen non inducere obligationem restituendi, si executor absque consilio erat facturus, licet non eodem modo. D. Antoninus, ex Paludano: Si sine consilio vel mandato fuisset nihilominus facta rapina vel damnicario, & nihil amplius per illa est additum, non tenentur, nisi quantum ad eos de rapina peruenit: si verò aliquid amplius ex mandato vel consilio factum est, ad illud amplius tenentur in solidum. hic solum requirunt, vt ipsa damni substantia absque consilio fuerit inferenda; non autem vt eodem modo vel tempore. Idem diseritè docet Nauarrus num. 20. & ceteri supra citati, & Gabriel in 4. d. 1. §. qu. 2. art. 3. dub. 2.

8 Hæc sententia est probabilis. Primò, propter Doctorum auctoritatem. Secundo, propter rationem: quia isti tunc non tam sunt causa substantiæ damni, quam modi vel circumstantiæ; cum qua mandatur executioni; vt quòd fiat hoc tempore, hoc loco, hoc iustrumento, hoc modo, vel cum hoc incremento: ergo non tenentur substantiam damni rependere.

9 Dices, Sunt causa totius actionis, vt hic & nunc fit: ergo tenentur. Confirmatur, quia non potest quis esse causa istorum accidentium & circumstantiarum, nisi etiam sit causa substantiæ actionis.

Responsio. Ob hoc argumentum altera sententia (hos obligari in solidum) est valdè probabilis: quam tenent Caietanus, Medina, Sotus, & Petrus Nauarra supra. Responderi tamen potest, Etiam si sint causa totius actionis indiuiduæ, vt hic & nunc fit; tamen, quia illa actio quatenus damnosa,

4 Si eodem modo malè erat parandum.

5

6 Doctores non requirunt vt eodem modo absque cooperatione sit inferendum.

7

8 Si damnum què absque tali cooperatione erat inferendum, non teneri.

9 Obiectio.

Responsio.